

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τίτλος μαθήματος	Ρωσική λογοτεχνία και πολιτισμική κριτική	
Εξάμηνο	Β' και Γ'	Ελεύθερη Επιλογή

Υπεύθυνος μαθήματος	Μαμαλούι Σβετλάνα ΕΕΠ ΒΣΑΣ
Γραφείο προσωπικού	ΚΖ2, 232β – Μαμαλούι Σβετλάνα

Τηλέφωνο e-mail	2310.891431/ Μαμαλούι Σβετλάνα svet@uom.gr
Ώρες γραφείου	Τρίτη 13.00-14.30, Τετάρτη 16.00-17.00, Πέμπτη 17.00-18.30

Περιγραφή μαθήματος
<p>Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η Ρωσική Λογοτεχνία του εικοστού αιώνα. Το μάθημα εισάγει στα σημαντικότερα, συχνά ανατρεπτικά λογοτεχνικά ρεύματα της Ρωσικής Λογοτεχνίας του εικοστού αιώνα, όπως ο συμβολισμός, ο ακμεισμός, ο φουτουρισμός, ο μαζινισμός, ο σοσιαλιστικός ρεαλισμός. Γίνονται αναφορές στα ιστορικά γεγονότα που σημάδεψαν την πορεία της χώρας, στις πολιτικές και κοινωνικές ανατροπές που προκλήθηκαν από αυτά, καθώς και στις τύχες και στα στιγμιότυπα από τη ζωή των ρώσων ποιητών και συγγραφέων (λογοκρισία, μαζικοί διωγμοί, γκουλάγκ, σταλινισμός, ζντάνοβσινα, σαμιζντάτ, ταμιζντάτ, αντιφρονούντες, όττεπελ, ζαστόι, περεστρόϊκα, γκλάσνοστ, κατάρρευση του σοβιετικού καθεστώτος και η διάλυση της ΕΣΣΔ κ.α.). Παράλληλα, και στο πνεύμα που κληροδότησε η παράδοση της ρωσικής λογοτεχνίας από τον 18 και τον 19^ο αιώνα, επιχειρείται μια θεματική αντιπροσωπευτική ανάλυση τόσο για κοινωνικά όσο και πολιτισμικά φαινόμενα. Ένα μέρος του μαθήματος επικεντρώνεται στον σχολιασμό εννοιών με εξαιρετη σημασία για την ρωσική λογοτεχνία του 20^{ου} αι., όπως η 'ελευθερία', η 'πατρίδα' και ο 'έρωτας'.</p>

Ακαδημαϊκή στοχοθεσία
Στόχος του μαθήματος είναι η μελέτη, η ανάλυση και η ερμηνεία επιλεγμένων λογοτεχνικών

έργων, τα οποία αντιπροσωπεύουν μία ευρεία κλίμακα λογοτεχνικών ειδών, που μεταφράζουν κοινωνικές και πολιτισμικές εμπειρίες.

Γνωστική στοχοθεσία

Ο απώτερος σκοπός του μαθήματος είναι η άσκηση των φοιτητών-αναγνωστών πάνω σε ένα μυθιστόρημα (η στην μεταφορά του στη μεγάλη οθόνη), σε ένα διήγημα, ένα ποίημα, ένα τραγούδι ή θεατρικό έργο. Με άλλα λόγια, η εξοικείωση των φοιτητών με την εργασία της ανάγνωσης της ρωσικής λογοτεχνίας ακολουθώντας τους δρόμους της ψυχικής, συναισθηματικής και κριτικής κατανόησης.

Μέθοδος διδασκαλίας

Το μάθημα οργανώνεται σε κύκλο διαλέξεων/σεμιναρίων και περιλαμβάνει:

- ανάγνωση, μελέτη και ανάλυση κειμένων,
- χρήση οπτικοακουστικού υλικού (π.χ. ταινίες, συνετεύξεις κ.α.),
- παρουσίαση εργασιών από τους φοιτητές,
- κριτική συζήτηση

Υπολογισμός βαθμολογίας

Ο υπολογισμός του τελικού βαθμού προκύπτει σε συνάρτηση 60% από τις εξετάσεις, 30% από την εργασία των φοιτητριών/τών και 10% από την παρουσία-συμμετοχή τους. Οι εργασίες – με συγκεκριμένη θεματική- θα ανατεθούν στους φοιτητές από τον διδάσκοντα και θα παρουσιαστούν στην τάξη υποχρεωτικά στη διάρκεια του εξαμήνου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

1. Μ. Αλεξανδρόπουλος. *Η Ρωσική Λογοτεχνία*, Τ.Α, Β, Γ, Κέδρος, 1978
2. Ν. Καζαντζάκης. *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας*, Εκδ. Καζαντζάκη
3. Ν. Μίρσκι. *Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας*, Αθήνα, 1977
4. Μ. Σταφυλάς. *Ρώσοι συγγραφείς*, Αθήνα, 2003
5. Orlando Figes. *Ο χορός της Νατάσας*, Τ. Α, Β, εκδ. Ηλέκτρα, 2006
6. Jonathan Culler. *Λογοτεχνική θεωρία*, ΠΕΚ, 1998
7. *Η λογοτεχνική θεωρία του εικοστού αιώνα*. Ανθολόγιο κειμένων, ΠΕΚ, 2013
8. Barry Peter. *Γνωριμία με τη θεωρία. Μια εισαγωγή στη λογοτεχνική και πολιτισμική θεωρία*, εκδ. Βιβλιοράμα, 2013
9. Σ. Ιλίνσκαγια. *Κ. Καβάφης και η ρωσική ποίηση του "Αργυρού αιώνα"*, Αθήνα, 1995
10. Βλαδίμηρος Σολοβιόφ. *Το Νόημα του Ερωτα*, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Δημήτρης Τριανταφυλλίδη, εκδ. Αρμός, 2008
11. Μ. Τσβετάγιεβα. *Ο ποιητής και ο χρόνος*, Δοκίμιο για τη νεοτερικότητα, εκδ. Καρδαμίτσα, 1998
12. Μ. Τσβετάγιεβα. *Μιά ζωή μέσα στη φωτιά. Εξομολογήσεις*, Παρουσίαση Τσβετάν

Τοντορόφ, εκδ. Εστία, 2008

13. Κ. Δρόσου. *Ι. Μπρόντσκι*. Εκδ. Υψίλον, 1998

14. *Русский Эрос, или Философия любви в России*, Μ., изд-во Прогресс, 1991

15. Β. Παραμονοφ. *Κονεϋ στιλιά*, Μ., изд-во Аграф, 1999

Ενδεικτικά κείμενα εργασίας:

1. Α. Αλεξάνδρου. *Διάλεξα*, εκδ. Κείμενα, Αθήνα, 1984

2. Ανθολογία Ρωσικού Διηγήματος του Μεσοπολέμου, εισαγωγή-μετάφραση Τάνια Ραχματούλινα, εκδ. Πλέθρον, 2006

3. Ρώσοι ποιητές του 20 αιώνα, Ανθολογία, εισαγωγή-μετάφραση-σχόλια Γιώργος Μολέσκης, εκδ. Μεσόγειος, 2004

4. Β. Μαγιακόφσκι. *Σύννεφο με παντελόνια*, Εκδ. Αρμός, 2008

5. Μ. Τσβετάγιεβα. *Βέρστια*, εκδ. s@mizdat, 2014

6. Μ. Τσβετάγιεβα. *Ο διάβολος και άλλα αφηγήματα*, εκδ. Χίλων, 2013

7. Μ. Μπουλγκάκοφ. *Ο Μαίτρ και η Μαργαρίτα*, Εκδ. Θεμέλιο, 1991

8. Μ. Μπουλγκάκοφ. *Η καρδιά ενός σκύλου*, Εκδ. Στοχαστής, 1983

9. Ι. Μπούνιν. *Σκοτεινές αλλέες*, Εκδ. Οδυσσέας, 1985

10. Δ. Χαρμς. *Γαλάζιο τετράδιο*, Εκδ. Νεφέλη, 2010

11. Β. Βισότσκι. *Ο άγιος Βλαδίμηρος του πάθους*, εκδόσεις bibliotheque, 2013

Αναλυτική περιγραφή

Μάθημα (1)	Εισαγωγή στην ρωσική λογοτεχνία. Λογοτεχνία και Πολιτισμικές Σπουδές. Ιστορικά γεγονότα και πολιτιστικά ορόσημα.
Μάθημα (2)	Η κληρονομιά του χρυσού αιώνα (18-19 αιώνας). Ρωσική λογοτεχνία του 20ου αιώνα. Περιοδολόγηση. Κατευθύνσεις, ρεύματα, σχολές. Κύριοι εκπρόσωποι.
Μάθημα (3)	Αργυρός αιώνας. Παρουσίαση ρευμάτων, σχολών, εκπροσώπων, μελέτη και ανάλυση έργων.
Μάθημα (4)	Αργυρός αιώνας. Ρωσική Πρωτοπορία. Διάσπαση της ρωσικής λογοτεχνίας σε σοβιετική και μεταναστευτική. Παρουσίαση εκπροσώπων, μελέτη και ανάλυση έργων.
Μάθημα (5)	Σοσιαλιστικός ρεαλισμός. Homo sovieticus. “Ο λογοτέχνης ως μηχανικός της ψυχής.” Παρουσίαση εκπροσώπων, μελέτη και ανάλυση έργων.
Μάθημα (6)	Μεταναστευτική λογοτεχνία. Παρουσίαση εκπροσώπων, μελέτη και ανάλυση έργων.
Μάθημα (7)	Λογοκρισία. Σαμιζντάτ, ταμιζντάτ. Το λιώσιμο των πάγων.

Μάθημα (8)	Οι ψυχολογικές αντιδράσεις και οι κοινωνικές νοηματοδοτήσεις αντίστασης, υπονόμευσης, σάτιρας κ.α. Οι ρώσοι βάρδοι ποιητές.
Μάθημα (9)	Θρησκευτικές, ηθικές και κοινωνικές αναζητήσεις των ρώσων λογοτεχνών και αναγνωστών. Αντιφρονούντες. Τρίτο μεταναστευτικό κύμα.
Μάθημα (10)	Το μοναδικό φαινόμενο της «βιβλιοφαγίας» στη σοβιετική Ρωσία, ως τροπικότητα της ασύλληπτης αναγνωστικής δίψας των ρώσων.
Μάθημα (11)	Περεστρόικα. Η μετασοβιετική περίοδος. Λογοτεχνία χωρίς λογοκρισία. Μελέτη και ανάλυση έργων.
Μάθημα (12)	Παρουσίαση εργασιών των φοιτητών.
Μάθημα (13)	Παρουσίαση εργασιών των φοιτητών.
